

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

Anexă la Ordinul MECC
nr. 839 din 18 august 2020

REPERE METODOLOGICE
PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ
ISTORIA ROMÂNILOR ȘI UNIVERSALĂ
ÎN ANUL DE STUDII 2020-2021

Chișinău, 2020

ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ *ISTORIA ROMÂNILOR ȘI UNIVERSALĂ* ÎN ANUL DE STUDII 2020-2021

I. Preliminarii

Codul Educației în art.11 (1) Finalitățile educaționale menționează că Educația are ca finalitate principală formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori ce permit participarea activă a individului la viața socială și economic.

Curriculumul la disciplina **Istoria românilor și universală (ediția 2010, 2019)** are o pondere importantă în Curriculumul Național, constituind, de fapt, un autentic patrimoniu din domeniul istoric pentru generația în creștere. Mai mult decât atât, **Istoria românilor și universală** în cooperare cu alte discipline facilitează definitivarea unui profil competitiv al absolventului.

Istoria românilor și universală, ca disciplină școlară, prin funcția formativă pe care și-o asumă, își menține privilegiul de a contribui, pe de o parte, la formarea unei culturi generale, a unui sistem de valori caracteristic societății civilizate, având la bază educația patriotică, morală și decențe ale comportamentului cotidian, pe de altă parte, la oferirea posibilității de a cunoaște, a înțelege și a contempla umanitatea în toată diversitatea sa.

Competențele specifice la disciplina școlară **Istoria românilor și universală** vin să valorifice contextul educațional de formare și dezvoltarea a finalităților educaționale ale sistemului național, asigurând, totodată caracterul transversal conform **Cadrul de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică**, aprobat de Consiliul Europei (2018).

Conexiunile dintre competențele specifice și finalitățile la disciplină formează profilul absolventului. Elementele integrante ale profilului absolventului la disciplină include:

- **cunoașterea și înțelegerea** în procesul de studiere a trecutului;
- **atitudini** în relaționarea cu ceilalți în diverse situații de învățare și de asumare de responsabilități;
- **valori** prin formarea sentimentului de apartenență la valorile culturale specifice comunității din care fac parte.

Reperete metodologice de organizare a procesului educațional la Istoria românilor și universală în anul de studii 2020-2021 reprezintă o componentă a documentelor școlare reglatorii la disciplină, cu statut obligator și includ aspecte metodologice de aplicare a curriculumului în diverse context de învățare, fiind structurate din perspectiva relaționării cu evaluarea, conform următoarelor dimensiuni:

- curriculumul scris/stabilit;
- curriculumul predat/operationalizat;
- curriculumul învățat/realizat/atins;
- curriculumul evaluat.

II. Curriculumul scris/ stabilit.

În anul de studii 2020-2021, formatul actelor normative școlare de tip reglator, specifice disciplinei școlare **Istoria românilor și universală**, include documentele de curricula enumerate în Reperete metodologice de organizare a procesului educațional la Istoria românilor și universală, în anul de studii 2018-2019; 2019-2020 (https://mecc.gov.md/sites/default/files/istoria_repere_metodologice-2019rom.pdf)

✓ Curriculum la disciplina Istoria românilor și universală pentru învățământul gimnazial și liceal,

ediția 2019 (ordinul MECC nr.906/2019);

- ✓ Ghidul de implementare a curriculumului la Istoria românilor și universală, ediția 2019 pentru învățământul gimnazial și liceal, elaborat conform curricula la disciplină 2019;
- ✓ Standardele de dotare minimă a cabinetelor la disciplinele școlare în instituțiile de învățământ secundar general (ordinul MECC nr.193/2019) (<https://mecc.gov.md/ro/content/invatamint-general>);
completat cu:
- ✓ Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar(ordinul MECC nr. 70/2020);
- ✓ Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2020-2021 (ordinul MECC nr. 396/2020);
- ✓ Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal (ordinul MECC nr. 351/2020);
- ✓ Reglementările organizaționale speciale privind finalizarea anului de studii în învățământul general în condiții de carantină(ordinul MECC nr. 427/2020);
- ✓ Reglementări speciale privind organizarea procesului de studii în contextul epidemiologic COVID-19 pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial, liceal și extrașcolar.

În anul de studii 2020-2021 oferta educațională a disciplinelor opționale de referință ariei curriculare Educație socio-umanistică:

- **include lista** disciplinelor opționale (4 titluri-ciclul primar, 15 titluri pentru ciclul gimnazial, 14 titluri pentru treapta liceală), diferite conform tipului de opționale (de aprofundare, extindere, inovatoare și de integrare);

- este **completată** cu două titluri noi:

- ✓ **Descoperă Moldova**, clasele X-XII (ordinul MECC nr.653/2020);
https://mecc.gov.md/sites/default/files/cnc25_site_mecccurriculum_voluntariat_pentru_educatie_site_03.08.2020.pdf
- ✓ **Voluntariat pentru societate**, clasele X-XII (ordinul MECC nr.653/2020);
https://mecc.gov.md/sites/default/files/cnc25_sitedescopera_moldova_clasele_x-xii.pdf

- prevede **implementarea** curricula revizuite (ordinul MECC nr.653/2020) la:

- ✓ **Educație economică și antreprenorială**, clasele I-IV
https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primar_mecc_final.pdf,
- ✓ **Educație economică și antreprenorială**, clasele V-IX,
https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_gimnaziu_mecc_final.pdf
- ✓ **Educație economică și antreprenorială**, clasele X-XII
https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_liceu_mecc_final.pdf

- presupune **pilotarea** documentelor/instrumentelor curriculare la:

- ✓ **Educație pentru socializarea juridică** în 22 instituții de învățământ (conform Memorandumului de înțelegere semnat între MECC, IGP și PH Internațional);
- ✓ **Holocaust: Istorie și Lecții de Viață** (conform Planului de acțiuni pentru anii 2020-2023 privind cultivarea memoriei Holocaustului și a culturii toleranței în vederea combaterii antisemitismului, xenofobiei, rasismului și altor forme de intoleranță).

III. Curriculumul predat / operaționalizat

Conform Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, Istoria românilor și universală are statut de **disciplină obligatorie**/ (la alegere pentru unele modele din ciclul liceal) a ariei curriculare Educație socio-umanistică din trunchiul disciplinelor școlare.

În vederea implementării Curriculumului la disciplină, cadrele didactice și de conducere asigură organizarea procesului educațional în formatul unei singure discipline școlare. În catalog se indică o

singură disciplină școlară, elevii fiind apreciați cu o singură notă anuală, în conformitate cu numărul de ore stabilit în Planul-cadru:

- ✓ pentru ciclul gimnazial (clasele a V-a – a IX-a) – 2 ore săptămânal;
- ✓ pentru ciclul liceal, în funcție de modelul de Plan-cadru selectat.

În conformitate cu ordinul MECC nr.591/2020 Cu privire la implementarea Curricula disciplinare școlare în anul de studii 2020-2021 în învățământul general procesul educațional la disciplina **Istoria românilor și universală**, urmează să fie proiectat după cum urmează:

- ✓ în clasele V-VI și X-XI în baza curriculumului disciplinar, ediția 2019, aprobat prin ordinul MECC nr.906/2019;
- ✓ în clasele VII-IX și în clasa a XII-a, în baza curriculumului disciplinar, ediția 2010, aprobat ordinul MECC nr.331/2010).

Profesorul de istorie este responsabil de respectarea și aplicarea actualului document în vederea organizării calitative a demersului educațional la disciplina **Istoria românilor și universală**.

3.1. Proiectarea didactică la disciplină

În organizarea procesului educațional la disciplină acțiunea de proiectare a predării-învățării-evaluării are statut de premisă ce asigură eficiența în atingerea finalităților educaționale ale curriculumului, solicitând cadrului didactic o imagine sistemică de ansamblu, bine construită, asupra întregului curriculum, corespunzător unui an de studiu, pentru a putea realiza corelațiile necesare.

Documentele de proiectare didactică sunt documente administrative care corelează într-un mod personalizat elementele curriculumului la disciplină - competențele specifice, unitățile de competență, conținuturile, activitățile de învățare - cu alocarea de resurse materiale și de timp considerate oportune de către cadru didactic, pentru un semestru sau pentru întreg an de studii. Proiectarea activității didactice la disciplină presupune următoarele demersuri:

- lectura personalizată a curricula disciplinară și a manualelor școlare;
- planificarea de lungă durată (orientativă);
- proiectarea unităților de învățare sau a lecțiilor.

Aplicarea proiectării în baza unităților de învățare exclude obligativitatea proiectului zilnic, acesta fiind aplicat la decizia cadrului didactic, cu excepția tinerilor specialiști pentru care ea este obligatorie.

În proiectarea unităților de învățare se va respecta principiul de predare specific treptei de școlaritate (principiul cronologic-pentru gimnaziu și pe domenii - pentru liceu). Rămâne actual principiul de abordare a istoriei de la local → național /regional →universal, conform eșalonării:

Tabel 1. Cl. a V-VI-a și a X-XI-a, conform curriculumului la disciplină, ediția 2019

	cl. a V-a	cl. a VI-a	cl. a X-a	cl. a XI-a
Spațiul local	10%	7%	7%	7%
Spațiul național	35%	45%	48%	45%
Spațiul universal	55%	48%	45%	48%

Tabel 2. Cl. a VII-IX-a și a XII-a, conform curriculumului la disciplină, ediția 2010

	cl. a VII-a	cl. a VIII-a	cl. a IX-a	cl. a XII-a
Spațiul local	5%	5%	5%	5%
Spațiul național	55%	55%	55%	55%
Spațiul universal	40%	40%	40%	40%

În atenția cadrelor didactice la disciplină:

În condițiile actualului context epidemiologic de COVID-19 procesul educațional la Istoria românilor și universală va fi proiectat și organizat conform aspectelor specifice stipulate în Reglementările speciale privind organizarea procesului de studii în contextul epidemiologic COVID-19 pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial, liceal și extrașcolar și anume:

- ✓ elaborează un **raport** cu referire la realizarea curricula disciplinare pe durata organizării procesului educațional la distanță, conform pct. 8 din Reglementările organizaționale speciale privind finalizarea în condiții de carantină a anului de studii 2019-2020 în învățământul general (ordinul MECC nr.427/2020);
- ✓ desfășoară **evaluare de diagnosticare** care are drept scop:

a) la primele lecții:

- de estimare a **gradului de realizare** a unităților de competență proiectate la disciplină pe durata învățământului la distanță organizat în anul de studii 2019-2020 (pentru clasele VI-IX și XI-XII);
- de proiectare a unui **program individual la disciplină per clasă** ce include activități de consolidare/aprofundare/recuperare (la necesitate) a unităților de competență în baza conținuturilor curriculare proiectate în anul precedent de studii pentru perioada martie – mai 2020).

Durata perioadei de consolidare/aprofundare/recuperare pentru fiecare clasă este stabilită de cadru didactic în funcție de contextul (accesul și participarea elevilor la învățământul la distanță în perioada martie-mai 2020, precum și rezultatele primei evaluări inițiale).

Pe durata perioadei de consolidare/aprofundare/recuperare elevii nu se notează.

b) la finele finalizarea perioadei de consolidare/aprofundare/ recuperare,

- **de a stabili** nivelul de pregătire a elevilor în acest moment (urmare a perioadei consolidare/aprofundare/recuperare),
- de a asigura „continuitatea” între ceea ce urmează a fi învățat și care se întemeiază pe ceea ce a fost însușit.

În **Anexele 1-6** sunt formulate modalități de inserție a activităților de recuperare/consolidare/aprofundare a conținuturilor curriculare studiate în perioada organizării PED (martie-mai 2020).

În atenția cadrelor didactice!

În clasa a V-a și a X-a nu vor fi realizate activități de recuperare/consolidare/aprofundare a conținuturilor curriculare studiate în perioada organizării PED (martie-mai 2020). Cadrul didactic va proiecta/realiza obligatoriu:

- ✓ **prima oră** cu genericul **Să ne cunoaștem țara;**
- ✓ **1 oră** – Introducere în studiul istoriei antice;
- ✓ **1 oră** – Evaluare inițială.

Anexa 1. Recomandări pentru activitatea la clasă în luna septembrie, în cl a VI-a (pentru cl a V-a)

Finalități educaționale	Unități de învățare/de conținuturi pentru recuperare/aprofundare	Nr. de ore	Activități de învățare pentru	
			recuperare	consolidare/aprofundare
<p>Elevul va putea:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Utiliza termenii istorici în descrierea evenimentelor din epoca antică, demonstrând interes față de trecutul istoric; ❖ Descrie spațiul istorico-geografic al civilizațiilor antice studiate, dezvoltând propriile abilități de lucru cu sursele cartografice; ❖ Selectați informații din diferite surse pentru expunerea evenimentelor, apreciind principalele realizări materiale și spirituale ale Epocii Antice; ❖ Stabili relația dintre cauzele și evenimentele din Epoca Antică, descriind schimbările produse; 	<p>Credințe și culte la începutul erei noastre</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Credințele și apariția creștinismului ➤ Creștinismul în spațiul nord-Dunărean 	1	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Selectarea/Explicarea termenilor Istorici : Creștinism, Biserică, Biblie; ✎ Exerciții de lectură ghidată a textelor istorice; ✎ Exerciții de selectare a informației din sursele istorice; ✎ Comentarea informației selectate din sursele istorice; ✎ Descrierea calităților de personalitate a unui conducător din antichitate-Constantin cel Mare; 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Elaborarea enunțurilor cu termenii istorici: Creștinism, Biserică, Biblie; ✎ Exerciții de comentare a informației din diferite surse: Poruncile Creștine; ✎ Exerciții de evidențiere a Ideilor principale/cauzelor apariției și răspândirii creștinismului; ✎ Compararea trăsăturilor caracteristice vechilor culte și ale creștinismului;
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Utiliza termenii istorici în descrierea evenimentelor din epoca antică, demonstrând interes față de trecutul istoric; ❖ Descrie spațiul istorico-geografic al civilizațiilor antice studiate, dezvoltând propriile abilități de lucru cu sursele cartografice; ❖ Selecta informații din diferite surse pentru expunerea evenimentelor, apreciind principalele realizări materiale și spirituale ale Epocii Antice; ❖ Stabili relația dintre cauzele și evenimentele din Epoca Antică, descriind 	<p>Dacia în sec I înainte de Christos – sec II după Christos</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dezvoltarea Daciei în perioada lui Decebal ➤ Războaiele daco-romane 	2	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Identificarea unor informații despre Decebal, Traian din surse istorice; ✎ Exerciții de descriere a activității regelui Decebal; ✎ Localizarea pe hartă a statului lui Decebal; ✎ Citirea de texte care relatează cauzele refacerii statului geto-dac sau ale războaielor daco-romane; 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Compararea arealului geografic al statului lui Decebal cu cel al lui Burebista; ✎ Exerciții de analiză a consecințelor acțiunilor regelui Decebal; ✎ Dialog imaginar cu regele Decebal; ✎ Alcătuirea schemei de prezentare a relației cauze- consecințe pentru: reformele lui Decebal; războaie daco-romane; ✎ Discuție dirija: cauzele/

<p>schimbările produse;</p>				<p>consecințele răzb. daco-romane.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Utiliza termenii istorici în descrierea evenimentelor din epoca antică, demonstrând interes față de trecutul istoric; ❖ Descrie spațiul istorico-geografic al civilizațiilor antice studiate, dezvoltând propriile abilități de lucru cu sursele cartografice; ❖ Selecta informații din diferite surse pentru expunerea evenimentelor, apreciind principalele realizări materiale și spirituale ale Epocii Antice; ❖ Stabili relația dintre cauzele și evenimentele din Epoca Antică, descriind schimbările produse; 	<p>Provincia romană Dacia</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Stăpânirea romană în Dacia; ➤ Romanizarea geto-dacilor 	<p>1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Selectarea din surse istorice a manifestării stăpânirii romane în Dacia; ✎ Identificarea din surse a unor factori ai romanizării Daciei; ✎ Localizarea pe hartă a provinciei Dacia; ✎ Analiza unor texte care relatează despre procesul de romanizare. 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Comentarea situației din Dacia în timpul dominației romane; ✎ Completarea unui Clustering – factorii romanizării Daciei; ✎ Alcătuirea unui tabel de prezentare a relației cauze-proces-consecințe Romanizarea Daciei;

<ul style="list-style-type: none"> ❖ Descrie spațiul istorico-geografic al civilizațiilor antice studiate, dezvoltând propriile abilități de lucru cu sursele cartografice; ❖ Selecta informații din diferite surse pentru expunerea evenimentelor, apreciind principalele realizări materiale și spirituale ale Epocii Antice; ❖ Stabili relația dintre cauzele și evenimentele din Epoca Antică, descriind schimbările produse; 	<p style="text-align: center;">Declinul și căderea lumii antice;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Criza Imperiului Roman; ➤ Daco-romanii și migratorii; ➤ Popoarele barbare și căderea Romei. 	2	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Localizarea pe hartă a daco-romanilor; ✎ Identificarea direcțiilor de deplasare a migratorilor; ✎ Identificarea unor informații despre migratori; ✎ Analiza unor texte care relatează cauzele și consecințele migrațiilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Redactarea unui mini-eseu "Criza Imperiului Roman = criza antichității" ✎ Completarea unei scheme care să reflecte direcțiile deplasării triburilor migratoare; ✎ Comentarea unor opinii despre migratori; ✎ Discuții dirijate despre cauzele și consecințele migrațiilor;
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Utiliza termenii istorici în descrierea evenimentelor din epoca antică, demonstrând interes față de trecutul istoric; ❖ Selecta informații din diferite surse pentru expunerea evenimentelor, apreciind principalele realizări materiale și spirituale ale Epocii Antice; ✎ Elabora produse școlare cu privire la obiecte/vestigii/ monumente din epoca antică, manifestând respect față de valorile create de strămoși. 	<p style="text-align: center;">Tezaurul cultural al lumii antice</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Moștenirea culturii a geto-dacilor; ➤ Interferențe culturale în antichitate. ➤ Columna lui Traian 	1	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Descrierea realizărilor culturii antice în baza surselor istorice; ✎ Exerciții de formulare a Întrebărilor despre importanță descoperirii scrisului; ✎ Descrierea calităților de personalitate a unui conducător din antichitate. 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Redactarea unui mini-eseu „Valorile civilizațiilor antice” ✎ Exerciții de selectare a informației suplimentare despre valorile spirituale și materiale ale strămoșilor și atitudinea contemporanilor față de ele; ✎ Realizarea unui dialog cu un coleg „Tradițiile popoarelor antice” ✎ Simularea activității unui ghid „O vizită la geto-daci/daco-romani”
	Lecție de evaluare inițială	1	✎ Test	

NB. După lecție de evaluare inițială, urmează o lecție de INTRODUCERE în studiul EPOCII MEDIEVALE

Anexa 2. Recomandări pentru activitatea la clasă în luna septembrie, în cl a VII-a (pentru cl a VI-a)

	Standarde	Competențe	Unități de învățare/de	Nr.	Activități de învățare pentru
--	-----------	------------	------------------------	-----	-------------------------------

Domeniu	de eficiență	specifice	conținuturi pentru recuperare/aprofundare	de ore	recuperare	consolidare/aprofundare
Limbaaj istoric Timp și spațiu istoric Izvoare/ Personalități istorice Cauză și efect Atitudine și comportament	Cunoașterea și utilizarea termenilor istorici în diverse situații de comunicare Localizarea în spațiu și plasarea în timp a proceselor /evenimentelor istorice Cunoașterea, utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie Aplicarea principiilor generale ale ed. istorice în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți dem-tice și manifestarea responsabilității civice	❖ Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate ❖ Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului istoric ❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice ❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie ❖ Aprecierea critică și obiectivă a situațiilor, faptelor și proceselor istorice ❖ Manifestarea atitudinii față de impactul evenimentelor istorice asupra societății	Țările Române în perioada evului mediu târziu ➤ Principatele Române sub regimul suzeranității otomane ➤ Economie și societate în Țările Române. ➤ Țările Române și relațiile cu vecinii. ➤ Anul 1600 - Mihai Viteazul	3	<p>✍ Exerciții de selectare /explicare/incadrare în enunțuri a termenilor istorici: suzeranitate, haraci, peșcheș raia;</p> <p>✍ Citirea hărților istorice cu referire la expansiunea otomană; Țările Române;</p> <p>✍ Alcătuirea portretului personalității istorice utilizând informației din surse: Petru Rareș, Ioan Vodă cel Viteaz, Mihai Viteazul;</p> <p>✍ Identificarea cauzelor și consecințelor suzeranității otomane; războiului antiotoman; unirii politice a Țărilor Române.</p> <p>✍ Formularea opiniei privind situația Țărilor Române sub regimul suzeranității otomane; necesitatea unirii politice a Țărilor Române;</p>	<p>✍ Alcătuirea unui text /mini-eseu "Impactul suzeranității otomane asupra evoluției Țărilor Române"; "Mihai Viteazul – erou al poporului român".</p> <p>✍ Comentarea schimbărilor atestate pe teritoriul Țărilor Române în timpul suzeranității otomane</p> <p>✍ Exprimarea opiniei față de domnia lui Petru Rareș, Ioan Vodă cel Viteaz, Mihai Viteazul;</p> <p>✍ Completarea unei scheme de corelare a cauzelor, efectelor evenimentelor/ proceselor studiate cu un anumit domeniu;</p> <p>✍ Argumentarea opiniei privind situația Țărilor Române sub regimul suzeranității otomane; necesitatea unirii politice a Țărilor Române;</p>

<p>Limbaaj istoric</p> <p>Timp și spațiu istoric</p> <p>Izvoare/ Personalități istorice</p>	<p>Cunoașterea/ utilizarea termenilor istorici în diverse situații de comunicare</p> <p>Localizarea în spațiu și plasarea în timp a proceselor /evenimentelor ist-ce</p> <p>Cunoașterea/utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice</p>	<p>❖ Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate</p> <p>❖ Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului istoric</p> <p>❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice</p>	<p>Elemente ale modernității pe continentul european</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Marile descoperiri geografice și sistemul colonial ➤ Reforma și Contrareforma în Europa ➤ Revoluția din Țările de Jos 		<p>✎ Exerciții de selectare /explicare a termenilor istorici: metropolă, colonie, Reforma, Contrareforma, revoluție;</p> <p>✎ Identificarea pe hartă a traseelor expedițiilor marilor conchistadori;</p> <p>✎ Selectarea din surse istorice a informațiilor privind manifestările proceselor studiate, privind activitatea personalităților Columb, Magelan, M. Luther etc.;</p>	<p>✎ Alcătuirea enunțurilor istorice cu noțiunile explicate anterior .</p> <p>✎ Localizarea pe hartă a teritoriilor descoperite de navigatori cu utilizarea datelor cronologice;</p> <p>✎ Compararea informației din diverse surse cu referire la procesele/personalitățile studiate;</p>
<p>Cauză și efect</p> <p>Atitudine și comportament</p>	<p>Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie</p> <p>Aplicarea principiilor generale ale educației istorice în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice</p>	<p>❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie</p> <p>❖ Manifestarea atitudinii față de impactul evenimentelor istorice asupra societății</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Geneza societăți moderne în Europa Occidentală până la mijl sec al XVIII-lea ➤ Societatea românească între medieval și modern - până la mijl sec al XVIII-lea 	<p>3</p>	<p>✎ Identificarea cauzelor și consecințelor descoperirilor geografice, Reformei, Contrareformei, revoluției din Țările de Jos.</p> <p>✎ Formularea opiniei proprii privind importanța apariției elementelor moderne în societate;</p>	<p>✎ Completarea unei scheme de corelare a cauzelor, efectelor evenimentelor/ proceselor studiate cu un anumit domeniu;</p> <p>✎ Dezbateri tematice ”Schimbarea în istorie este necesară?”, ”Personalitatea este factorul primordial în realizării schimbării”;</p>

<p>Limbaaj istoric</p> <p>Izvoare/ Personalități istorice</p> <p>Cauză și efect</p> <p>Atitudine și comportament</p>	<p>Cunoașterea și utilizarea termenilor istorici în diverse situații de comunicare</p> <p>Cunoașterea, utilizarea/interpretarea izvoarelor și a surselor istorice</p> <p>Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie</p> <p>Aplicarea principiilor generale ale ed. istorice în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice</p>	<p>❖ Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate</p> <p>❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice</p> <p>❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie</p> <p>❖ Formarea comportamentelor democratice și valorilor general-umane.</p>	<p>Cultura Europei între medieval și modern</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Cultura Europei în epoca Renașterii ➤ Cultura românească medievală 	<p>1</p>	<p> Elaborarea unui șir de termeni istorici corespunzători subiectului;</p> <p> Evidențierea trăsăturilor caracteristice epocii Renașterii în Europa și Țările Române;</p> <p> Identificarea cauzelor și consecințelor epocii Renașterii.</p> <p> Evidențierea a 3-4 valori susținute de promotorii Renașterii</p>	<p> Alcătuirea unei scurte prezentări tematice cu termenii istorici selectați;</p> <p> Compararea manifestărilor Renașterii în Europa și în Țările Române;</p> <p> Realizarea unui studiu cu privire la cauzele și consecințele Renașterii.</p> <p> Evidențierea a 3-4 valori susținute de promotorii Renașterii</p>
			<p>Lección de evaluare inițială</p>	<p>1</p>	<p> Test</p>	

NB. După lecție de evaluare inițială, urmează o lecție de INTRODUCERE în studiul EPOCII MODERNE (partea I)

Anexa 3. Recomandări pentru activitatea la clasă în luna septembrie, în cl a VIII-a (pentru a VII-a)

Domeniu	Standarde de eficiență	Competențe specifice	Unități de învățare/ de conținuturi pentru recuperare/aprofundare	Nr de ore	Activități de învățare	
					pentru recuperare	pentru aprofundare

<p>Izvoare istorice / Personalități istorice</p> <p>Cauză și efect</p> <p>Atitudine și comportament</p>	<p>Cunoașterea, utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice</p> <p>Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie</p> <p>Aplicarea principiilor generale ale educației istorice în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice</p>	<p>❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice</p> <p>❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie.</p> <p>❖ Aprecierea critică și obiectivă a situațiilor, faptelor și proceselor istorice</p> <p>❖ Manifestarea atitudinii față de impactul evenimentelor istorice asupra societății.</p>	<p>Europa în prima jumătate a sec. al XIX-lea</p> <p>➤ Mișcarea de eliberare națională din Europa (1815-1830)</p> <p>➤ Situația economică și socială a Basarabiei și a teritoriului din stânga Nistrului în prima jumătate a sec. al XIX-lea</p>	<p>1</p>	<p>✍ Identificarea din surse a diferitor opinii cu referire la acțiunile oamenilor din Europa în I jumătate a sec. al XIX-lea / a acțiunilor Imperiului Rus în Basarabia;</p> <p>✍ Determinarea cauzelor mișcării de eliberare națională;</p> <p>✍ Descrierea evoluției social-economice a Basarabiei în I jumătate a sec. al XIX-lea;</p> <p>✍ Evidențierea a două schimbări intervenite în Basarabia după 1812.</p>	<p>✍ Comentarea diferitor interpretări și acțiuni ale oamenilor din Europa în prima jumătate a sec. al XIX-lea;</p> <p>✍ Determinarea cauzelor și consecințelor mișcării naționale asupra evoluției statului european;</p> <p>✍ Completarea unei scheme cauze-proces-efecte cu referire la evoluția Basarabiei în prima jumătate a sec. al XIX-lea;</p> <p>✍ Aprecierea impactului a două schimbări intervenite în Basarabia după a.1812;</p> <p>✍ Scrierea liberă cu aprecierea impactului dominației țariste în Basarabia;</p>
<p>Limbaaj istoric</p> <p>Izvoare istorice/ Personalități istorice</p> <p>Cauză și efect</p> <p>Atitudine și comportament</p>	<p>Cunoașterea și utilizarea termenilor istorici în diverse situații de comunicare</p> <p>Cunoașterea, utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice</p> <p>Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie</p>	<p>❖ Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate</p> <p>❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice</p> <p>❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie.</p> <p>❖ Aprecierea critică și obiectivă a situațiilor, faptelor și proceselor istorice</p>	<p>”Primăvara popoarelor” 1848-1849</p> <p>✍ Anul revoluționar 1848 în Europa</p> <p>✍ Anul revoluționar 1848 în Țările Române</p>	<p>4</p>	<p>✍ Exerciții de explicație / încadrare în contexte istorice a termenilor istorici; revoluție, modernizare, pașoptism ;</p> <p>✍ Identificarea cerințelor incluse în programele revoluționare occidentale și românești;</p> <p>✍ Identificarea personalităților implicate în revoluția pașoptistă pentru</p>	<p>✍ Elaborarea unui mini-eseu ”Revoluția pașoptistă – factor decisiv în modernizarea Țărilor Române”;</p> <p>✍ Interpretarea programelor revoluției pașoptiste;</p> <p>✍ Complimentarea schemei asemănări/deosebiri a revoluțiilor Europei Occidentale și celor din spațiul românesc;</p> <p>✍ Completarea unui tabel cauze-eveniment-consecințe pentru revoluțiile din a.1848;</p> <p>✍ Aprecierea rolului personalităților</p>

	<p>Aplicarea principiilor generale ale educației ist-ce în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice</p>	<p>❖ Manifestarea atitudinii față de impactul even-lor ist-ce asupra societății</p>			<p>fiecare stat românesc;</p> <p>✍ Selectarea valorilor democratice evidențiate în programele revoluționare din a. 1848.</p>	<p>V. Alecsandri, A.I.Cuza, A.Iancu, M. Cogălniceanu;</p> <p>✍ Argumentarea importanței valorilor democratice pentru evoluția societății românești/ occidentale.</p>
<p>Limbaaj istoric</p>	<p>Cunoașterea și utilizarea termenilor istorici în diverse situații de comunicare</p>	<p>❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice</p>	<p>Progresul cultural-științific în I parte a epocii moderne</p> <p>✍ Secolul rațiunii- secolul iluminismului</p> <p>✍ Baroc și clasicism</p> <p>✍ Tehnica în slujba omului</p> <p>✍ Oameni de știință și descrierea lor</p> <p>✍ Afirmarea ideilor iluministe în cultura română. Dezvoltarea culturii române</p> <p>✍ Cultura în Basarabia și teritoriul din stânga Nistrului în componența Imperiului Rus</p>	<p>2</p>	<p>✍ Completarea unui șir de termeni istorici specifici temei: iluminism, stil brâncovenesc, baroc, învățământ ecleziastic, școala Ardeleană;</p> <p>✍ Selectează principii/idei/valori promovate de reprezentanți Școlii Ardelene;</p> <p>✍ Evidențiază caracteristicile iluminismului;</p> <p>✍ Numește reprezentanții de vază ai culturii universale / românești din perioada dată.</p>	<p>✍ Redactarea unui mini-eseu ”Secolul luminilor – secolul înnoirilor”;</p> <p>✍ Aprecierea rolului Școlii Ardelene în promovarea ideilor iluministe și în lupta pentru emanciparea națională;</p> <p>✍ Descrie particularitățile iluminismului românesc;</p> <p>✍ Realizarea unui studiu cu referire la activitățile unei personalități (la alegere);</p> <p>✍ Discuții dirijate despre rolul personalităților istorice în asigurarea progresului cultural I parte a epocii moderne;</p>
<p>Atitudine și comportament</p>	<p>Aplicarea principiilor generale ale educației ist-ce în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice</p>	<p>❖ Manifestarea atitudinii față de impactul evenimentelor istorice asupra societății</p> <p>❖ Formarea comportamentelor democratice și valorilor general-umane</p>				

	Lecție de evaluare inițială	1	 Test
--	--	----------	---

NB. După lecție de evaluare inițială, urmează o lecție de INTRODUCERE în studiul EPOCHII MODERNE (partea a II)

Anexa 4. Recomandări pentru activitatea la clasă în luna septembrie, în cl a IX-a (penru cl a VIII-a)

Domeniu	Standarde de eficiență	Competențe specifice	Unități de învățare/de conținuturi pentru recuperare/aprofundare	Nr de ore	Activități de învățare pentru	
					recuperare	consolidare/aprofundare
Limbaaj istoric Timp și spațiu istoric Izvoare/ Personalități istorice Cauză și efect Atitudine și comportament	Cunoașterea/utilizarea termenilor istorici în diverse situații de comunicare Localizarea în spațiu și plasarea în timp a proceselor /evenimentelor istorice Cunoașterea/utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie Aplicarea principiilor generale ale ed. istorice în situații cotidiene prin implicarea în	❖ Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate ❖ Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului istoric ❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice ❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie ❖ Manifestarea atitudinii față de impactul	I conflagrație mondială (1914-1918) <ul style="list-style-type: none"> ➤ I război mondial ➤ România în I război mondial. ➤ Basarabia – teatrul operațiilor militare în timpul I război mondial 	2	<ul style="list-style-type: none"> Explicarea termenilor istorici: I război mondial, război fulger, neutralitate, bloc militar; Completarea unui tabel conceptual: fronturi/bătălii/ani, utilizând harta istorică; Caracterizarea hărții Europei din a.1914/1918; Identificarea cauzelor și consecințelor : I război mondial, neutralității României utilizând sursele istorice; Formularea opiniei privind afirmația "... de la început și 	<ul style="list-style-type: none"> Alcătuirea unui discurs/ unei comunicări text / unui mini-eseu "Războiul I mondial". Analiza tabelului conceptual și formularea unor concluzii privind desfășurarea operațiilor militare pe diferite fronturi; Identificarea schimbărilor teritoriale intervenite pe harta Europei după terminarea războiului I mondial; Compararea opiniilor autorilor diferiți surse privind cauzele/ consecințele I război mondial; Dezbateri / Argumentarea opiniei "Războiul putea fi evitat / nu putea fi evitat"; Alcătuirea unui discurs

	dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice	evenimentelor istorice asupra societății			până la sfârșit războiul este un genocid”;	”Pacea este valoarea tuturor și a fiecărui”
Timp și spațiu istoric Izvoare/ Personalități istorice	Localizarea în spațiu și plasarea în timp a proceselor /evenimentelor ist-ce Cunoașterea/utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice	❖ Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului istoric ❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice	Formarea statului național-unitar român ➤ Mișcarea națională din Basarabia și Transnistria (1917-1918) ➤ Unirea RDM cu România		✍ Identificarea schimbărilor intervenite în teritoriul României pe parcursul a. 1918; ✍ Selectarea din surse istorice a dovezilor privind manifestările mișcării naționale din teritoriile românești înstrăinate.; ✍ Alcătuirea portretului unui lider al mișcării naționale utilizând informației din sursele istorice: I. Inuleț, I. Pelivan, V.Goldiș etc;	Sculptura colectivă – reconstituirea procesului de formare a statului național-unitar român; ✍ Argumentarea importanței schimbărilor teritoriale intervenite pentru statul român; ✍ Aprecierea contribuției personalităților istorice în constituirea statului național- unitar român ✍ Compararea informației din diverse surse cu referire la procesul/personalitățile studiate;

<p>Cauză și efect</p> <p>Atitudine și comportament</p>	<p>Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie</p> <p>Aplicarea principiilor generale ale ed. ist-ce în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice</p>	<p>❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie</p> <p>❖ Aprecierea critică și obiectivă a situațiilor, faptelor și proceselor istorice</p> <p>❖ Manifestarea atitudinii față de impactul evenimentelor istorice asupra societății</p>	<p>➤ Unirea Bucovinei Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România</p> <p>➤ Recunoașterea internațională a Mării Uniri</p>	<p>3</p>	<p>✍ Identificarea cauzelor și consecințelor mișcării naționale din teritoriile românești înstrăinate sau a fenomenului Marea Unire.</p> <p>✍ Formularea opiniei proprii privind importanța întregirii statului român.</p>	<p>✍ Completarea unei scheme de corelare a cauzelor, efectelor Mării Uniri cu un anumit domeniu;</p> <p>✍ Dezbateri ” Personalitatea este factorul primordial în realizării schimbării”;</p> <p>✍ Formularea unor judecăți de valoare susținute prin argumente cu referire la necesitatea constituirii statului național-unitar român</p>
<p>Izvoare/ Personalități istorice</p> <p>Atitudine și comportament</p>	<p>Cunoașterea/utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice</p> <p>Aplicarea principiilor generale ale ed. ist-ce în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice</p>	<p>❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice</p> <p>❖ Manifestarea atitudinii față de impactul evenimentelor istorice asupra societății</p> <p>❖ Formarea comportamentelor democratice și valorilor general-umane</p>	<p>Progresul cultural – științific în a doua parte a epocii moderne</p> <p>➤ Revoluția în știință, învățământ, literatură, artă și presă</p> <p>➤ Cultura în Vechiul Regat</p> <p>➤ Cultura Bucovinei și Transilvaniei</p> <p>➤ Cultura în Basarabia</p> <p>➤ Viața cotidiană reflectată în arta și literatura românească</p>	<p>2</p>	<p>✍ Identificarea unor dovezi ale progresului cultural în viața civilizației occidentale și românești;</p> <p>✍ Completarea unui Grafic T: succese/impedimente în evoluția culturii din Basarabia Transilvania Bucovina</p> <p>✍ Evidențierea a 3-4 valori general-umane din operele literare/de artă ale timpului.</p>	<p>✍ Argumentarea progresului cultural în viața civilizației occidentale și românești utilizând diverse surse;</p> <p>✍ Aprecierea dominației țariste / habsburgice asupra evoluției culturii din Basarabia, Bucovina, Transilvania;</p> <p>✍ Completarea Piramidei valorilor general-umane promovate de către înaintașii culturii universale/românești.</p>
			<p>Sinteză și evaluare inițială</p>	<p>1</p>	<p>✍ Test</p>	

NB. După lecție de evaluare inițială, urmează o lecție de INTRODUCERE în studiul EPOCII CONTEMPORANE

Anexa 5. Recomandări pentru activitatea la clasă în luna septembrie, în cl a XI-a (penru cl a X-a)

Finalități educaționale	Unități de învățare/de conținuturi pentru recuperare/aprofundare	Nr. de ore		Activități de învățare	
		Um	Rl	pentru recuperare	pentru aprofundare
<p>Elevul va putea:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Utiliza noțiuni și concepte istorice specifice epocii medievale în diferite situații de comunicare; ✓ Argumenta propriile opinii referitor la un fapt/ eveniment/proces din istoria medievală în baza surselor; ✓ Transfera abilități de operare cu relații de cauză-efect în perceperea adecvată a situațiilor din viața reală; ✓ Aprecia rolul istoric al marilor personalități, promovând valorile istorice ale neamului. 	<p align="center">Țările Române în a II-a jumătate a sec. al XVI-lea – I jumătate a sec. al XVIII-lea</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Impactul suzeranității otomane asupra evoluției Țărilor Române ➤ Acțiuni în politica internă și externă a statelor românești la hotarul sec. XVI-XVII. Mihai Viteazul, Vasile Lupu, Matei Masarab 	4	2	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Selectarea/Explicarea/Elaborarea enunțurilor cu termenii istorici: haraci suzeranitate, capitulații, peșcheș, raia, mucarer etc. ✎ Selectarea informației despre fapte/evenimente/procese/fenomene istorice descrise în surse; ✎ Sistematizarea informației din sursele istorice conform domeniilor: economic, politic, social, cultural. ✎ Identificarea cauzelor și consecințelor unor fapte/evenimente/procese/fenomene istorice conform domeniilor: economic, politic, social, cultural. ✎ Analiza acțiunilor personalității istorice din aspecte diverse. 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Elaborarea unui comentariu/eseu ”Impactul suzeranității otomane asupra evoluția Țărilor Române” ✎ Studiu comparativ al unor evenimente/procese istorice prezentate în diferite surse; ✎ Exerciții de demonstrare a relației cauză-efect din perspectiva cauzelor directe/indirecte, interne/ externe etc.; ✎ Exerciții de demonstrare a relației cauză-efect din perspectiva consecințelor imediate/de durată, interne/externe etc.; ✎ Argumentarea, prin exemple concrete a rolului personalității în istorie; ✎ Aprecierea contribuției personalității istorice în păstrarea integrității teritoriale și a independenței statului
<p>Elevul va putea:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Utiliza noțiuni și concepte istorice specifice epocii medievale în diferite situații de comunicare; ✓ Argumenta propriile opinii referitor la un fapt/ eveniment/proces din istoria medievală în baza surselor istorice 	<p align="center">Cultură și spiritualitate în epoca medievală</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Evoluția culturii religiei medievale:: literatura, artele, învățămîntul, știința, filosofia.* 	2	1	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Identificarea și explicarea termenilor noi în timpul lucrului cu textul istoric: schisma, cronică, cronicari, letopiseț,; ✎ Exerciții de sistematizare a informațiilor din diferite surse pe domenii (literatura, artele, învățămînt, știința, filosofia); ✎ Determinarea rolului personalităților istorice – Varlaam, 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Elaborarea unui eseu pe baza unui plan de idei: ”Mănăstirile medievale românești- centre de cultură și spiritualitate creștină”; ✎ Exprimarea argumentată a opiniei referitoare la afirmațiile ”Evul Mediu este una dintre cele mai fascinante epoci din istorie”/ ”Evul Mediu este epoca întunecată a istoriei” ;

<p>ce;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Aprecia rolul istoric al marilor personalități, promovând valorile istorice ale neamului. ✓ Valorifica patrimoniul național prin elaborarea/organizarea și prezentarea proiectelor de cercetare/salvgardare a monumentelor istorice, vestigiilor de valoare etnografică. 	<p>➤ Spiritualitatea și cultura românească în sec.XIV-mijlocul sec. XVII. *</p>			<p>Dosoftei, Gr.Ureche, M.Costin, I.Niculce în baza analizei diferitor surse;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✎ Identificarea ideilor și valorilor umane într-o operă literară, artistică, istorică; ✎ Identificarea și descrierea principalelor obiective turistice ce formează patrimoniul național; 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Argumentarea prin exemple concrete a afirmației: ”Cronicarii secolului al XVII-lea - inițiatorii istoriei scrise”; ✎ Alcătuirea planului unui mini-proiect de păstrare/promovare a edificiilor istorice cu origini din epoca medievală sau promovarea a imaginii personalităților notorii ale timpului.
<p>Elevul va putea:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Utiliza noțiuni și concepte istorice specifice epocii medievale în diferite situații de comunicare; ✓ Argumenta propriile opinii referitor la un fapt/ eveniment/proces din istoria medievală în baza surselor ist-ce; ✓ Aprecia rolul istoric al marilor personalități, promovând valorile istorice ale neamului. ✓ Transfera abilități de operare cu relații de cauză-efect în perceperea adecvată a situațiilor din viața reală; 	<p>Geneza elementului modern în Europa</p> <ul style="list-style-type: none"> ✎ Lumea nouă: descoperire și explorare; ✎ Renașterea și Umanismul - extinderea orizontului cultural în Europa occidentală și spațiul românesc ✎ Europa în timpul Reformei și Contrareformei ✎ Războiul de 30 de ani - primul război european 	5	4	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Selectarea/Explicarea/Elaborarea enunțurilor cu termenii istorici: Renaștere, umanism, Reforma, Contrareforma etc. ✎ Identificarea în textul sursei particularităților Renașterii,umanismului, Reformei, Contrareformei etc; ✎ Identificarea cauzelor și consecințelor evenimentelor/proceselor/fenomenelor studiate; ✎ Selectarea unor dovezi pentru a demonstra rolul personalităților în istorie: Martin Luther, Cristofor Columb, Fernando Magelan etc; 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Elaborarea unor eseuri tematice argumentative referitoare la: Impactul marilor descoperiri geografice; Geneza elementului modern în Europa etc. Europa după Westfalia este o Europă nouă – utilizând limbajul istoric și informația din diferite surse;; ✎ Determinarea efectelor imediate și îndepărtate ale evenimentelor/ proceselor/fenomenelor studiate; ✎ Exprimarea argumentată a unor opinii, puncte de vedere, convingeri referitoare la rolul istoric al personalităților: Martin Luther, Cristofor Columb, Fernando Magelan etc;

NB!!!

- Cu asterisc sunt temele recomandate doar pentru profilul umanist.
- După lecție de evaluare inițială, urmează o lecție de INTRODUCERE în studiul EPOCHII MODERNE.

Anexa 6. Recomandări pentru activitatea la clasă în luna septembrie, în cl a XII-a (pentru cl a XI-a)

Domeniu	Standarde de eficiență	Competențe specifice	Unități de învățare/de conținuturi pentru recuperare/aprofundare	Nr de ore		Activități de învățare pentru recuperare	consolidare/aprofundare
				Um	Rl		
Limbaaj istoric Izvoare/ Personalități istorice Cauză și efect Atitudine și comportament	Cunoașterea/ utilizarea termenilor istorici în diverse situații de comunicare Cunoașterea/ utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie Aplicarea principiilor generale ale ed. istorice în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice	❖ Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate ❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice ❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie ❖ Aprecierea critică și obiectivă a situațiilor, faptelor și proceselor istorice; ❖ Formarea comportamentelor democratice și valorilor general-umane	Geneza democrației moderne ➤ Doctrină social-politică; ➤ Regimuri politice în Europa; ➤ Războiul civil din SUA. Reconstrucția.	2	1	✎ Exerciții de explicare a terminologiei istorice: doctrină, liberalism, conservatorism, regim politic, secesiune, abolitionism, confederație, reconstrucție; ✎ Exerciții de selectare și comentare a informației din diverse surse istorice; ✎ Exerciții de identificare a cauzelor și consecințelor evenimentelor/proceselor istorice; ✎ Redactarea unui discurs privind activitatea personalității istorice ” A. Lincoln- exemplu pentru urmași ”	✎ Exerciții de alcătuire a unui discurs/ unei comunicări text / unui mini-eseu ”Democrația modernă-succese și dificultăți”; Abolirea sclaviei și realitățile istorice; ✎ Exerciții de comentare /analiză a informației din diverse surse istorice; ✎ Exerciții de explicare a cauzelor și consecințelor evenimentelor /proceselor istorice ✎ Exerciții de argumentare a schimbărilor într-un anumit interval de timp din epoca modernă; ✎ Aprecierea rolului personalității istorice A. Lincoln ; ✎ Organizarea unei dezbateri:

						✍ Comentarea afirmației lui O. Paz: ”În absența democrației, libertatea e doar o iluzie.”	”În absența democrației, libertatea este/nu este doar o iluzie.”
Limbaaj Istoric	Cunoașterea/ utilizarea termenilor istorici în diverse situații de comunicare	❖ Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate	Evoluția relațiilor internaționale în epoca modernă	6	5	✍ Explicarea termenilor istorici: problema orientală, anexare, problema basarabeană, convenție, independență, bloc politico-militar, neutralitate, război fulger, I război mondial; ✍ Exerciții de localizare pe harta istorică a evenimentelor studiate; ✍ Exerciții de selectare și comentare a opiniei autorilor diferitor surse privind cauzele și consecințele rivalităților austro-ruso-turc/ primului război mondial/geneza problemei basarabene; ✍ Interpretarea afirmațiilor: ”Țările Române - teatru de război în epoca modernă”; ”Independența României- vis secular realizat”; ” Independența României – garant al întregirii neamului românesc ”	✍ Exerciții de alcătuire a enunțurilor/eseelor istorice ”Geneza problemei basarabene și consecințele ei pentru români” ✍ Exerciții de argumentare a schimbărilor teritoriale din epoca modernă; ✍ Exerciții de comparare a opiniei autorilor diferitor surse privind cauzele și consecințele rivalităților austro-ruso-turc/ primului război mondial/geneza problemei basarabene ✍ Formularea și argumentarea opiniei privind afirmațiile: ”Țările Române - teatru de război în epoca modernă”; ”Independența României- vis secular realizat”; ” Independența României – garant al întregirii neamului românesc”
Timp și spațiu istoric	Localizarea în spațiu și plasarea în timp a proceselor /evenimentelor ist-ce	❖ Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului istoric	➤ Europa Marilor Puteri în prima perioadă a epocii moderne;				
Izvoare/ Personalități	Cunoașterea /utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice	❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice	➤ Principatul Moldovei-pierderea integrității teritoriale în epoca modernă:				
ăți	Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie	❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie	- Anexarea Bucovinei și teritoriilor dintre Bug și Nistru;				
Istoric	Aplicarea principiilor generale ale educației ist-ce în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice	❖ Manifestarea atitudinii față de impactul evenimentelor istorice asupra societății	➤ Cucerirea independenței României.				
Cauză și efect		❖ Formarea comportamentelor democratice și valorilor general-umane	➤ Rivalitățile Marilor Puteri în a doua jum. a sec. XIX-lea- înc. sec. XX-lea.				
Atitudine și comportament			➤ Prima conflagrație mondială. Spațiul românesc între anii 1914-1918.				
Izvoare	Cunoașterea/ Utilizarea și	❖ Cunoașterea și interpretarea				✍ Exerciții de	✍ Exerciții de

<p>Cauză și efect</p> <p>Atitudine și comportament</p>	<p>interpretarea izvoarelor și a surselor istorice Identificarea cauzelor și efectelor schimbărilor în istorie Aplicarea principiilor generale ale ed. ist-ce în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice</p>	<p>surselor istorice ❖ Determinarea relațiilor de cauzalitate și schimbare în istorie ❖ Apreciere a critic și obiectivă a situațiilor, faptelor și proceselor istorice ❖ Manifestarea atitudinii față de impactul evenimentelor istorice asupra societății</p>	<p>Politici coloniale în secolului XIX. Forme de dependență colonială.</p>	<p>1</p> <p>0</p>	<p>identificare a cauzelor și consecințelor fenomenului colonialismului iutilizând diferite surse istorice</p> <p> Exerciții de formulare a propriei opinii cu referire la impactului fenomenului colonialismului pentru metropole și colonii.</p>	<p>analiză/structurare conform domeniilor a cauzelor și consecințelor fenomenului colonialismului iutilizând diferite surse istorice</p> <p> Formularea unor judecăți de valoare susținute prin argumente cu referire la impactul fenomenului colonialiasnului pentru metropole și colonii.</p>
<p>Izvoare/ Personalități istorice</p> <p>Atitudine și comportament</p>	<p>Cunoașterea/utilizarea și interpretarea izvoarelor și a surselor istorice</p> <p>Aplicarea principiilor generale ale ed. ist-ce în situații cotidiene prin implicarea în dezvoltarea unei societăți democratice și manifestarea responsabilității civice</p>	<p>❖ Cunoașterea și interpretarea surselor istorice ❖ Manifestarea atitudinii față de impactul evenimentelor istorice asupra societății ❖ Formarea comportamentelor democratice și valorilor general-umane Competența de a păstra și de a aprecia patrimoniul național și local în context universal.</p>	<p>Civilizația și cultura epocii moderne</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizării culturii și științei în epoca modernă ➤ Cultura și spiritualitatea românească în epoca modernă 	<p>2</p> <p>1</p>	<p> Exerciții de argumentare a progresului cultural în viața civilizației occidentale și românești utilizând diverse surse; Comentarea a 3-4 valori general-umane din operele literare/de artă ale înaintașilor culturii epocii moderne. Elaborarea unor flaere tematice de promovare a edificiilor istorice cu origini din epoca modernă sau promovarea imaginii personalităților notorii ale timpului.</p>	<p> Exerciții de apreciere a impactului progresului cultural în viața civilizației occidentale și românești utilizând diverse surse; Asocierea argumentată a valorilor general-umane din operele literare/de artă ale înaintașilor culturii cu realizările atinse de statele epocii moderne. Alcătuirea planului unui mini-proiect de păstrare/promovare a edificiilor istorice cu origini din epoca modernă sau promovarea imaginii personalităților notorii ale timpului.</p>

NB!!!

- **Metodele de lucru vor fi utilizate pentru activitate individuală. Se recomandă excluderea activităților de grup, sau perechi. Tehnicile și strategiile didactice vor fi selectate în dependență de timpul rezervat desfășurării lecției, nu mai mult de 10-20 min. pentru aplicarea unei metode didactice.**

În atenția cadrelor didactice!

Pornind de la faptul că în anul de studii 2020-2021 procesul educațional la disciplină va include perioada de consolidare/ profundare/ recuperare, aceasta presupune reformatarea demersului didactic tradițional proiectat/organizat în implementarea curriculumului. Acest fapt presupune:

- **comasarea procesului de predare-învățare-evaluare** la disciplină din perspectiva reeșalonării timpului, și nu a unități de competență sau de conținuturi. (ex. cl a VI-a-61ore (nu 68 ore; cl a XII-a-88 ore (nu 99 ore);

- **recomandă revizuirea cadrului ERRE** (în proiectarea și organizarea unităților de învățare sau a lecțiilor. (Evocare-Realizarea sensului-Reflecție-Extindere) al lecției sau cadrului simplificat al **ERRE – FSA** (Familiarizare-Structurare-Aplicare) și anume reducerea timpului alocat etapei de Evocare accentul fiind pus pe Realizarea sensului, păstrarea fără modificări a etapei Reflecția, iar Extinderea se propune elevilor pentru realizare atât în formatul on-line, cât și ca sarcini pentru acasă;

- **utilizarea diverselor suporturi didactice** ce constituie instrumente în exersarea, formarea, dezvoltarea și evaluarea competențelor specifice la disciplină, aplicate în diverse contexte de învățare, dar care asigură conexiunile unităților de competență (cunoaștere și înțelegere, aplicare și operare, integrare și transfer) în atingerea finalităților educaționale;

- organizează procesul educațional la disciplină **cu utilizarea tehnologiilor și instrumentelor** Google pentru Educație, din pachetul G Suite, cu facilitarea predării-învățării-evaluării și interacțiunii participanților la procesul de studiu, inclusiv la distanță și prin Google Classroom, Google Meet, Google Drive, Google Sites, etc;

IV. Curriculumul învățat/realizat/atins

4.1. Aspecte didactice și de management curricular la disciplină

În atenția comunității educaționale a profesorilor de istorie: în anul de studii 2020-2021 se recomandă:

• **tematici de cercetare profesională. I**

- Curriculumul național la disciplină, ediția 2019: contexte de implementare.
- Practici de valorificare eficientă a resurselor TIC la istorie în diverse contexte de organizare a procesului educațional.
- Instrumente web relevante în formarea/dezvoltarea competențelor specifice la istorie.
- Utilizarea aplicațiilor web în procesul educațional la istorie.
- Evaluarea în bază de competențe la istorie: aspecte practice și de corelare a instrumentelor curriculare.
- Normarea eficientă a temelor pentru acasă la istorie, în vederea asigurării calității procesului de predare-învățare-evaluare.

Tematicile de cercetare sugerate vor avea rolul de **domeniile de extindere a experiențelor didactice și metodologice** în activitatea Comisiilor metodice din instituțiile de învățământ, raionale/ municipale precum și în activitatea responsabililor de procesul educațional la Istoria românilor și universală din cadrul Organelor locale de specialitate din domeniul învățământului (OLSDI).

Agenda activităților educaționale promovate de profesorul de istorie în cadrul decadelor tematice va include:

- ❖ activități comemorative dedicate „Victimelor Holocaustului”, „Evenimentelor de pe Nistru”, „Zilelor Cernobil”, „Zilelor Europei”, diverselor evenimente istorice cu conotație locală/națională etc;
- ❖ participarea, încadrarea elevilor/ instituției în:
 - a) proiecte devenite tradiționale în învățământul secundar general, cum ar fi „Săptămâna Educației Financiare”, „Săptămâna Drepturilor omului”, „Turnamentului pentru drepturile omului/copilului”,

„Holocaust: istorie și lecții de viață”, „ Cunoaștem eroi în localitate la noi” și altele care dispun de o coordonare științifică și aplicativă, ;

b) proiecte cu tematici referitoare la studierea istoriei locale, valorificarea patrimoniului cultural, istoric și natural din localitate/ municipiu/raion într-un mod conex.

V. Curriculumul evaluat

Evaluarea constituie parte componentă a procesului educațional la disciplină și, respectiv, a Curriculumului la Istoria românilor și universală. Evaluarea bazată pe competențe implică evaluarea formativă a cunoștințelor, abilităților și atitudinilor pe care elevul le transferă în rezolvarea problemelor concrete cu care se confruntă în diferite situații.

Evaluarea centrată pe competențe include:

- ✓ Evaluarea competențelor – cheie;
- ✓ Evaluarea competențelor specifice la disciplină;
- ✓ Evaluarea unităților de competență la disciplină.

Tehnologia evaluării în bază de competențe presupune respectarea unei **scheme**, ce asigură corectitudinea ei ca proces:

- ✓ competență – standardul care urmează să fie evaluat;
- ✓ obiectiv de evaluare – matrice de specificație;
- ✓ forma de evaluare – proba și sarcinile;
- ✓ barem analitic de apreciere – grila de evaluare;
- ✓ mod de scorare – convertirea punctajului în notă.

Într-un parcurs de învățare, în funcție de momentul unui act evaluativ, vor fi utilizate următoarele tipuri de evaluare:

- ✓ **inițială** (predictivă) - obligatorie pentru fiecare clasă, se realizează la începutul ciclului de învățământ/anului școlar și vizează identificarea condițiilor în care elevii pot să se integreze optimal în activitatea de învățare, nu se notează. În anul de studii 2020-2021 această evaluare se va realiza după cum urmează:
 - în clasele a VI-IX-a; a XI-XII-a după încheierea activităților de recuperare/consolidare/aprofundare a conținuturilor curriculare studiate în perioada organizării PED (martie-mai 2020);
 - în clasa a V-a și a X-a în mod tradițional.
- ✓ **formativă** (continuă) - se realizează pe întregul parcurs didactic ce presupune prezentări, postere, portofolii, tabele conceptuale, enunțuri cu caracter istoric, scheme/hărți conceptuale etc., poate fi notată. Evaluarea formativă va fi raportată la o unitate de competență sau câteva unități de competențe, care trebuie să asigure pregătirea elevilor pentru evaluarea sumativă la finele parcursului de învățare respectiv.
- ✓ **sumativă** - se realizează la finele unei/unor unități de învățare, având funcția de constatare a nivelului de formare a unităților de competențe și a competențelor specifice.

În conformitate cu prevederile **Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar**, https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_modificare_regulament_evaluare.pdf, **ord. nr.70/2020, pt.4** **excluderea prevederilor cu referire la numărul fix de evaluări sumative**, numărul de evaluări sumative obligatorii pentru ads 2020-2021 include după cum urmează:

- **Nu mai puțin de 3 (trei) / 4 (patru)** - pentru ciclul primar/gimnazial;
- **Nu mai puțin de 6 (șase)** – pentru treapta liceală, profil umanist/arte, în dependență de planul cadru selectat (inclusiv tezele semestriale).
- **Nu mai puțin de 4 (patru)** - pentru treapta liceală, profil real/sport, în dependență de planul cadru selectat (inclusiv tezele semestriale).

Evaluarea Produsului școlar (în cadrul învățării în bază de proiect și nu numai) va viza atât calitatea produsului, cât și calitatea activității elevului în procesul de elaborare al acestuia. Criteriile de evaluare vor fi formulate într-un limbaj accesibil, cu accent pe dimensiunea operațională și/sau pe cea atitudinală, prezentate în formă de realizări de succes.

În atenția cadrelor didactice:

▲ **În cl a V-a**, în vederea asigurării tranziției graduale de la ECD prin descriptori la sistemul de evaluare și notare pe durata lunilor septembrie-octombrie activitatea elevilor va fi evaluată fără aprecierea cu note (**pct. 45, 46 al Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar**) profesorul aplicând descriptorii din **Anexa 7** a Reperelor metodologice. .

▲ Se recomandă diversificarea instrumentelor și formelor de evaluare prin adaptarea acestora contextelor de învățare ce reies din Modelul de activitate selectat (unul din cele 7 Modele propuse de MECC) la nivel de instituție.

VI. Temele pentru acasă la disciplina Istoria românilor și universală

Pentru eficientizarea temelor pentru acasă la IRU se va respecta **Instrucțiunea privind managementul temelor pentru acasă, în învățământul primar, gimnazial și liceal, ordinul MECC nr. 1249 din 22.08.2018.** (https://mecc.gov.md/sites/default/files/instructiune_teme_pentru_acasa.pdfhttps://mecc.gov.md/sites/default/files/instructiune_teme_pentru_acasa.pdf).

– Detalieri privind temele pentru acasă pot fi consultate în **Repere metodologice privind organizarea procesului educațional la Istoria românilor și universală, anul de studii 2018-2019** (https://mecc.gov.md/sites/default/files/istoria_repere_metodologice-2018_rom.pdf)

Temele pentru acasă la IRU se vor organiza sub formă:

- **orală** (lectură, redare argumentată, vizionarea filmelor artistice și documentare, formularea opiniei etc);
- **scrisă** (exerciții de cunoaștere, aplicare, sinteză);
- **de investigare** (excursii/vizite virtuale în muzee/mănăstiri/conace, interviuri, proiecte, inclusiv digitale etc.) gimnaziu:<https://bit.ly/3bm3RAY>;
liceu:<https://bit.ly/3abZlY1>; învățământ primar:<https://bit.ly/2xI9Yky>

Formele respective vor fi alternate pentru a asigura impactul pozitiv, dar și a evitarea suprasolicitarea elevului.

Anexa 7. Descriptori pentru evaluare în cl a V-a (septembrie-octombrie)

Competențe specifice IRU	CALIFICATIVE		
	Foarte Bine	Bine	Suficient
Utilizarea limbajului istoric în diverse situații de învățare și de viață, exprimând o cultură a comunicării	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Cunoaște, explică și utilizează independent termenii istorici din cadrul unității de învățare studiate; ✓ Acceptă varietatea explicațiilor/enunțurilor/textelor corecte formulate/elaborate de colegi; 	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Cunoaște, explică și utilizează majoritatea termenilor istorici din cadrul unității de învățare studiate fiind ghidat de profesor; ✓ Acceptă explicațiile/enunțurile/textele corecte formulate/ elaborate de colegi doar fiind ghidat de profesor; 	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Cunoaște, explică și utilizează unii termeni istorici din cadrul unității de învățare studiate cu mai mult sprijin din partea profesorului; ✓ Refuză să accepte explicațiile/ enunțurile /textele formulate/elaborate de colegi și încearcă să propună propriile răspunsuri cu mai mult sprijin din partea profesorului;
Amplasarea în timp și spațiu a evenimentelor, proceselor, fenomenelor, demonstrând înțelegerea continuității și schimbării în istorie	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Cunoaște și plasează independent evenimente/procese/fenomene istorice, din cadrul unității de învățare studiate, în timp și spațiu; ✓ Identifică și înțelege/explică independent continuitatea și schimbarea în istorie; 	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Cunoaște și plasează fiind ghidat de Profesor evenimente/procese/fenomene istorice, din cadrul unității de învățare studiate, în timp și spațiu; ✓ Identifică și înțelege/explică fiind ghidat de profesor continuitatea și schimbarea în istorie; 	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Cunoaște și plasează cu mai mult sprijin din partea profesorului evenimente/procese/ fenomene istorice, din cadrul unității de învățare studiate, în timp și spațiu; ✓ Întâmpină dificultăți în a identifica și a înțelege /explica continuitatea și schimbarea în istorie, necesitând mai mult sprijin din partea profesorului
Analiza critică a informației din diferite surse, manifestând cultură istorică și poziția cetățeanului activ și responsabil	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Citește, descrie, comentează independent informația din diferite surse istorice; 	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Citește, descrie, comentează fiind ghidat de profesor informația din diferite surse istorice; 	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Citește, dar cu dificultate descrie, încearcă să comenteze informația din diferite surse istorice solicitând mai mult sprijin din partea profesorului;
Determinarea relației de cauzalitate în istorie, dând dovadă de gândire logică și spirit critic	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Descoperă și explică independent cauzele și consecințele proceselor/ evenimentelor/fenomenelor istorice din cadrul unității de învățare studiate; 	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Reușește să descopere și să explice cauzele și consecințele evenimentelor/ proceselor/fenomenelor istorice din cadrul unității de învățare studiate doar fiind ghidat de profesor; 	<p>Elevul</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Încearcă să descopere și să explice (parțial) cauzele și consecințele evenimentelor/ proceselor/fenomenelor istorice din cadrul unității de învățare studiate cu mai mult sprijin din partea profesorului;

<p>Manifestarea respectului față de țară și de neam, valorificând trecutul istoric și patrimoniul cultural</p>	<p>Elevul ✓ Cunoaște și recunoaște, explică și aplică independent, în activitatea la lecție modele de comportament acceptabile și manifestă respect/toleranță față de subiectele/problemele abordate.;</p>	<p>Elevul ✓ Fiind ghidat de profesor cunoaște și recunoaște, explică și aplică, în activitatea la lecție, modele de comportament acceptabile și manifestă respect/toleranță față de subiectele/problemele abordate.</p>	<p>Elevul ✓ Cu mai mult sprijin din partea profesorului încearcă să recunoască/ învețe/explice și aplice, în activitatea la lecție, modele de comportament acceptabile și manifestă respect/toleranță față de subiectele/ problemele abordate.</p>
---	---	--	---

VI. Asigurarea didactică

În scopul realizării procesului educațional la Istoria românilor și universală în anul de studii 2020-2021, vor fi utilizate surse didactice indicate în Sugestiile metodologice privind organizarea procesului educațional la Istorie în anul de studii 2016-2017.

Lista manualelor școlare la disciplina Istoria românilor și universală a fost completată cu următoarele manuale reeditate:

Clasa	Limba	Titlu manual	Autori	Editura	Anul editării
Clasa a IV-a	rom	Istoria românilor și universală	P.Cerbușcă	ȘTIINȚA	2020
	rusă	История румын и всеобщая история	П.Чербукэ,	ȘTIINȚA	2020
Clasa XI-a	rom	Istoria românilor și universală Epoca modernă	N. Chicuș, I.Șarov, I.Ojog, P.Cerbușcă, V.Pâslariuc, T.Nagnibeda- Tverдохлеб, M.Dobzeu	CARTDIDACT	2020
	rusă	История румын и всеобщая история	Н. Кикуш, И. Шаров, И.Ожог, П.Чербукэ, В.Пысларюк, Т.Нагнибеда- Твердохлеб, М.Добзеу,	CARTDIDACT	2020

Lista resurselor on-line propuse:

- Resursele didactice online de referință disciplinei;
- Biblioteca digitală <http://educatieonline.md/>
- Programul educațional „Descoperim Moldova împreună”

Platformele de învățare pot fi accesate aici:

Liceu: <https://bit.ly/3abZlY1>

Gimnaziu: <https://bit.ly/3bm3RAY>

Învățământ primar: <https://bit.ly/2xI9Yky>

Educație timpurie: <https://bit.ly/2xLJAGi>

Corina LUNGU, consultant principal, Direcția învățământ general,

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, grad didactic superior

Svetlana VASILACHE, profesor școlar, Liceul Teoretic „G. Coșbuc”,

mun. Bălți, grad didactic superior

Viorica BUJOR, profesor școlar, Liceul Teoretic „M. Eminescu”,

mun. Bălți, grad didactic superior

Daniela VACARCIUC, profesor școlar, Liceul Teoretic „V. Alecsandri”,

mun. Chișinău, grad didactic superior